

“...เหตุที่ขอการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนนั้น
เห็นจะเป็นเพราะความเคยชิน
ตั้งแต่เกิดมาลำบากมาได้ ก็เห็นทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ทรงคิดหาวิธีต่างๆ ที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้น
ได้ตามเสด็จเห็นความทุกข์ยากลำบากของพี่น้องเพื่อนร่วมชาติ
ก็คิดว่าช่วยอะไรได้ควรช่วย ไม่ควรนิ่งดูตาย
เมื่อโตขึ้นพละมีแรงทำอะไรได้ก็ทำไปอย่างอัตโนมัติ
โดยทำตามพระราชกระแส หรือทำตามแนวพระราชดำริ
การช่วยเหลือประชาชนเป็นหน้าที่
ของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องทำประจำอยู่แล้ว...”

พระราชดำรัสในบทพระราชทานสัมภาษณ์แก่เจ้าหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ในวารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับพิเศษ ธันวาคม ๒๕๒๘

๒

บทสรุป

สมเด็จพระเทพฯ เจ้าฟ้านักพัฒนา
พระผู้สืบสานพระราชปณิธาน

ส่วนที่ ๖

บทสรุป

สมเด็จพระเทพฯ เจ้าฟ้านักพัฒนา พระผู้สืบสานพระราชปณิธาน

ในตอนพลบค่ำวันหนึ่งเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่ามกลางสายฝนกระหน่ำหนัก กลางป่าไม้ยาง เชิงเทือกเขาสุภะริน ตำบลเชิงคีรี อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทนต์พระวรกายที่ชุ่มโชกด้วยฝน ลงที่เบื้องพระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงและตัวทากหลายตัวที่กำลังกัดเกาะติดแน่น พระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งสองพระองค์ประทับอยู่กลางสายฝน และอากาศที่เย็นเย็นบนพื้นโคลนตม ทรงพระดำเนินมาที่นี่ ด้วยพระราชหฤทัยที่มุ่งมั่นในการช่วยเหลือพสกนิกรผู้ยากไร้ให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีได้หวังสิ่งใดตอบแทน

ทรงงานตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

กว่า ๔๐ ปีที่ผ่านมา กล่าวได้ว่า ไม่มีผืนแผ่นดินไทยส่วนใดที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะไม่เคยย่างพระบาทไปถึง ไม่ว่าจะเป็นบนเขา หนองน้ำ ทุ่งกว้าง ป่าที่มากด้วยดงทาก ไต๋นบ้านผู้พึ่งในชนบท หรือกลางดงน้ำเนาในสลัมเสื่อมโทรม พระองค์เสด็จฯ ไปทั่วทุกหนแห่งตามรอยเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี น้อยครั้งนักที่ขบวนเสด็จพระราชดำเนินออกไปพัฒนาท้องถิ่น ทุกรันดารในชนบท จะไม่มีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ติดตามไปด้วย

เป้าหมายอันยิ่งใหญ่ของทุกพระองค์คือการช่วยเหลือและพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ด้วยพระเมตตาที่ทรงพระราชประสงค์ที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้อยู่ดีมีสุข และสร้างความเจริญให้แก่ประเทศไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักการทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหนังสือ “พระมหากษัตริย์นักพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา” จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ความตอนหนึ่งว่า

“...เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือนักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ...”

ทรงรับทราบปัญหาของประชาชนด้วยพระองค์เอง

เพื่อสู่เป้าหมายนั้น จึงทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกร และทรงงานทั่วทุกหนแห่งในประเทศไทย เพื่อทรงรับทราบปัญหาในการดำเนินชีวิตของประชาชนด้วยพระองค์เอง ช่วยให้พระองค์ทรงทราบสภาพพื้นที่ของประเทศไทยเป็นอย่างดี และพระราชทานความช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“...จากการมีโอกาสดำเนินเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จพระราชดำเนินในท้องถิ่นต่างๆ ตั้งแต่ยังเยาว์วัย ได้มีโอกาสทำงานพัฒนาอย่างจริงจัง ทำให้ได้สังเกตและได้วิเคราะห์วิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม

ในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ชนบางกลุ่มอยู่ห่างไกลในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย
ต่อความเป็นอยู่อย่างปกติ ขาดการบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา การดูแล
สุขภาพอนามัย ฯลฯ ในหลายกรณีเขาขาดแม้กระทั่งความจำเป็นระดับพื้นฐาน...”

และพระองค์พระราชทานสัมภาษณ์แก่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งขณะนั้นเป็นหน่วยงานหนึ่งใน สศช. เผยแพร่ใน
วารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับพิเศษ เดือนธันวาคม ๒๕๒๘ เรื่อง “สมเด็จพระเทพฯ : บางแง่มุม
แห่งความคิดคำนึง” ความตอนหนึ่งว่า

“...ในการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ห่างไกลและ
อันตรายนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงทำพร้อมกันทุกด้าน โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคย ทำความรู้จัก
ให้คนในท้องถิ่นนั้นไว้วางใจ ทรงทำได้ไม่ยากนัก เพราะคนส่วนใหญ่ถือว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นพ่อแม่ที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ บรรเทาความทุกข์ของตนได้ มีพระราชกระแสอย่างไร ก็มักจะเชื่อฟัง...”

แม้ว่าการเสด็จฯ ไปในถิ่นทุรกันดารแต่ละครั้งจะลำบากตรากตรำเพียงใด แต่กลับเป็นความพอพระราชหฤทัยของพระองค์ที่ได้ทรงใกล้ชิดประชาชน ดังพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๗ ความตอนหนึ่งว่า

“...การได้เข้าไปในพื้นที่ต่างๆ เห็นภูมิประเทศแปลกๆ ได้ฟังเรื่องราวชีวิต หลายรูปแบบจากคนเป็นพื้นเป็นหมิ่น เป็นบทเรียนที่มีคุณค่ายิ่งกว่าตำราเรียนเล่มใด จะฟังบันทึกไว้ได้ ขณะเดียวกันก็วางแนวชีวิตให้ฉันด้วย...”

พระราชทานความช่วยเหลือตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในระยะแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงปี ๒๔๙๕-๒๕๐๔ นั้น ทรงพบว่าคนไทยในพื้นที่ต่างๆ ต้องเสี่ยงกับโรคภัยไข้เจ็บมากมาย อาทิ โรคเรื้อน โปลิโอ และอหิวาตกโรค เนื่องจากการแพทย์ในขณะนั้นยังไม่ก้าวหน้า และการบริการสาธารณสุขก็ยังไม่แพร่หลาย พระองค์จึงมีพระราชภารกิจมากมายในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ราษฎรทั่วประเทศ

ครั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญวัยขึ้น และได้มีโอกาสโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรทั่วทุกภูมิภาค จึงทำให้พระองค์ทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยากของประชาชนในถิ่นทุรกันดาร ทรงพบว่าประชากรส่วนใหญ่อยู่ในภาวะขาดแคลนอาหาร อันเป็นสาเหตุทำให้เจ็บป่วย ร่างกายอ่อนแอ เมื่อเจริญวัยขึ้น ทรงตระหนักตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าได้ จำเป็นต้องอาศัยพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา จึงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการอย่างจริงจัง ในเด็กทั้งวัยเรียนและวัยก่อนเรียน งานพัฒนาสุขภาพอนามัยจึงเป็นงานแรกๆ ของพระองค์ ควบคู่กับงานพัฒนาการศึกษา

จากนั้น ทรงพระราชดำริโครงการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือประชาชนในหลากหลายด้าน ทั้งงานพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ และการสหกรณ์ งานพัฒนาชนบทและพื้นที่ งานพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย ศาสนา และดนตรี งานมูลนิธิและสังคมสงเคราะห์ และงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในการพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินโครงการต่างๆ นั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงค้นคว้าหาความรู้ หรือทดลอง เพื่อนำมาใช้ประกอบการพระราชทานพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากให้แก่ประชาชน หากเรื่องใดที่พระองค์ไม่ทรงทราบ ก็จะทรงสอบถามกับผู้ที่อยู่ในบริเวณนั้น หรือนักวิชาการที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นๆ หรือแม้กระทั่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการทดลองในโครงการส่วนพระองค์ ซึ่งเป็นการทดลองขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

พระมหากรุณาธิคุณแม่ไพศาลไปยังนานาประเทศ

พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่เพียงพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรไทยเท่านั้น ยังทรงเผื่อแผ่ไปยังราษฎรในนานาประเทศ ที่ทรงให้ความช่วยเหลือในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดเสมือนญาติ และเพื่อนร่วมโลก อาทิ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐมองโกเลีย ราชอาณาจักรภูฏาน สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ พระองค์พระราชทานความช่วยเหลือหลากหลายด้าน โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างคามอยู่ดีกินดี และความสงบสุขแก่ประชากรในภูมิภาค

ทรงแสดงความมุ่งมั่นผ่านบทพระราชนิพนธ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติพระองค์ตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไว้ในบทพระราชนิพนธ์ “เดินตามรอยเท้าพ่อ” ซึ่งขออัญเชิญบทพระราชนิพนธ์บางตอนจารึกไว้ในที่นี้ ดังนี้

ฉันเดินตามรอยเท้าอันรวดเร็วของพ่อโดยไม่หยุด
ผ่านเข้าไปในป่าใหญ่ น้ำกลั้ว ทีบ
แผ่ไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด มีดและกว้าง
มีต้นไม้อายุเหมือนหอคอยที่เข้มแข็ง
พ่อจำ... ลูกหิวจะตาย และเหนื่อยด้วย
ดูซิจะ เลือดไหลออกมาจากเท้าทั้งสองที่บาดเจ็บของลูก
ลูกกลัวงู เสือ และหมาป่า
พ่อจำ... เราจะถึงจุดหมายปลายทางไหม ?...

พระองค์ได้พระราชนิพนธ์ไว้ตั้งแต่
ปี ๒๕๑๙ แม้เวลาล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบัน
พระองค์ก็ยังทรง “เดินตามรอยเท้าพ่อ” มิได้
ทรงหยุดแม้แต่ก้าวเดียว

พระอัจฉริยภาพด้านการประพันธ์
ซึ่งเป็นที่ประจักษ์เด่นชัดด้วยผลงาน
พระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง และ
พระราชนิพนธ์แปล รวมมากกว่า ๑๐๐ เล่ม
ได้เป็นสื่อถ่ายทอดพระประสบการณ์
และแนวพระราชดำริในการพัฒนาประเทศของ “เจ้าหญิงนักพัฒนา” ที่มีหลากหลายด้าน อันทรงคุณค่า
อย่างยิ่งต่อการพัฒนาของไทย

โชคดียของคนไทยและประเทศไทยที่มีพระบรมราชจักรีวงศ์

ความมุ่งมั่นพระราชหฤทัยในการสนองพระราชภารกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อย่างจริงจังนั้น ประจักษ์ชัดแก่พสกนิกรทั่วประเทศ ทรงสืบสานโครงการต่างๆ ในพระราชดำริของทั้ง ๓ พระองค์ รวมทั้งทรงพระราชดำริงานโครงการพัฒนาในพระองค์ ซึ่งเป็นโครงการที่เสริมสร้างการดำเนินงานที่ทรงสืบสาน อันช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลด้วย โดยมีโครงการที่ช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนชาวไทยได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้านดังกล่าวข้างต้น

นับเป็นโชคดียของคนไทยและประเทศไทย ยิ่งนัก ที่เรามีได้มีเพียงแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐอย่างใหญ่หลวง เรายังมี “เจ้าฟ้านักพัฒนา” ผู้ทรงดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถ

และสมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงรับความทุกข์ของพสกนิกรมาเป็นของพระองค์เอง ทรงหาทางปิดเป่าความทุกข์ร้อนนั้นให้เบาบาง จนจางหายไป ด้วยพระราชหฤทัยที่ไม่เคยทรงยอมแพ้ต่ออุปสรรคใดๆ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจ ตามรอยเบื้องพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน พระองค์ไม่เคยทรงเหน็ดเหนื่อย ย่อท้อ หรือทรงหยุดยั้งการทรงงานเพื่อความผาสุกแห่งประชาชนชาวสยาม ด้วยทรงรับรู้และใส่พระราชหฤทัยต่อทุกเรื่องราวของอาณาประชาราษฎร์

สายธารแห่งศรัทธาด้วยความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อพระองค์จึงไม่มีที่สิ้นสุด เฉกเช่นเดียวกับพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญด้วยพระวิริยะอุตสาหะอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมายเหลือคณานับ หนังสือเล่มนี้ได้ยกตัวอย่างมาเพียงเศษเสี้ยวเดียวเท่านั้น เพื่อให้ประจักษ์ในพระเมตตา พระราชอัจฉริยภาพ และพระมหากรุณาธิคุณ

ที่โปรยปรายลงมาเหมือนสายฝนให้ประชาชนชาวไทยได้ชุ่มฉ่ำใจ ซึ่งทุกโครงการล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือ **“เพื่อประโยชน์สุขแห่งปวงประชา”** อันเป็นที่รักยิ่งของพระองค์ ซึ่งดำเนินตามพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโครงการพระราชดำริที่ได้ขยายตัวและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง **“สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” (สสท.)** ขึ้นภายในบริเวณสวนจิตรลดา เป็นที่ทำการใหม่สร้างเสร็จในปี ๒๕๓๕ แทนอาคารหลังเก่าที่ติดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งสร้างมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ โดยมีหน้าที่ดำเนินงานโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ต่างๆ ทั่วทุกภาคของประเทศ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

อันเป็นสิ่งยืนยันว่าการทรงงานช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์จะต่อเนื่องไปอย่างไม่สิ้นสุด ดังที่พระองค์ได้ทรงตั้งพระราชปณิธานไว้ในบทความที่ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง **“เรียนรู้การทรงงานสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”** เพื่อพระราชทานลงพิมพ์เป็นบทนำในหนังสือ **“สัจธรรมแห่งแนวพระราชดำริ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”** จัดทำโดย สสท. ความตอนหนึ่งว่า

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นแบบอย่างของนักพัฒนาที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ โดยทรงทุ่มเทพระวรกาย และพระสติปัญญา เพื่อดำเนินทุกวิถีทางที่จะช่วยให้ประชาชนที่พระองค์ทรงรัก ได้มีความกินดีอยู่ดีอย่างยั่งยืน ซึ่งข้าพเจ้าเองได้ตั้งปณิธานที่จะเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ในการช่วยเหลือประชาชนและประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน... เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทต่อไป”

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลยิ่งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอถวายความจงรักภักดี และขอเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่เปรียบมิได้ และขอเชิญชวนประชาชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท น้อมนำแนวพระราชดำริมาศึกษาและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อนำพาประเทศไทยสู่ความเจริญรุ่งเรือง และประชาชนมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป ตลอดจนพร้อมใจกันถวายของขวัญแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ตามพระราชประสงค์ที่พระองค์เคยรับสั่งกับผู้ตามเสด็จฯ ไปทรงงานที่อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ว่า

**“อีก ๒-๓ ปี ฉันจะอายุ ๖๐ ปี ฉันไม่ต้องการให้ใครสร้างอนุสาวรีย์ให้ฉัน
ขอให้ช่วยกันปลูกต้นไม้ และช่วยกันทำให้ประชาชนหายยากจน”**

ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

